

Mobilna biblioteka - mobilne technologie - mobilni bibliotekarze - mobilni czytelnicy

Marzena Błach, Karina Olesiak

Biblioteka Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

Tegoroczna, dwunasta już edycja Bałtyckiej Konferencji Naukowej „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek” przebiegała pod hasłem „Mobilna biblioteka - mobilne technologie - mobilni bibliotekarze - mobilni czytelnicy”. Spotkanie zorganizowane przez Uniwersytet Gdański, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku pozwoliło jej uczestnikom na poznanie wielu ciekawych inicjatyw świadczących o mobilności bibliotekarzy i bibliotek. Konferencja otwarta została przez prof. Maję Wojciechowską (Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego), dra Mariusza Wronę, kierownika Biblioteki ASP w Gdańsku oraz prorektora ASP prof. Adama Kamińskiego. Dwudniowe obrady (10-11 maja 2018 r.) zgromadziły w audytorium gdańskiej ASP 49 prelegentów reprezentujących ośrodki akademickie i książnice z całej Polski.

Zdj. 1. Wielka Zbrojownia i nowy gmach gdańskiej ASP - miejsce obrad XII Bałtyckiej Konferencji.
Widok od ulicy Tkackiej. Fot. M. Błach.

Wystąpienie inauguracyjne, czego można się było spodziewać w murach uczelni artystycznej, miało niezwykle charakter. Prof. Jan Sikora, kierownik Katedry Architektury Przestrzeni Kulturowych przygotował swego rodzaju happening. Narzędziem prelegenta były jednak nie obrazy graficzne, ale słowa. Jakież było zdziwienie publiczności, kiedy okazało się, że pod tytułem *Rola mobilności i cyfryzacji życia w kreowaniu współczesnych obiektów kultury* skrywa się nie tradycyjny wykład a przypowieść, mająca wszelkie znamiona happeningu, w której głównym bohaterem jest 12-latek (alter ego XII Bałtyckiej Konferencji). W pełnym aluzji literackich wystąpieniu zaprezentowane zostały różne sposoby i etapy poznawania świata (haptyczność wymieniono w pierwszej kolejności). Odwołania do Malewicza, Prousta, Le Corbusiera, prądów w sztuce, jak np. dadaizmu inkrustowały rozważania, spuentowane stwierdzeniem, że biblioteki to świątynie kultury.

Skoro biblioteki pełnią tak ważną funkcję, to należy zadać sobie pytanie - jakie one powinny być. Autorzy referatów zaprezentowanych w pierwszej z siedmiu sesji tematycznych (prowadzonej przez prof. Wiesława Babikę, pracownika naukowego Uniwersytetu Jagiellońskiego) odpowiedzieli na to pytanie: otwarte, nastawione na kompleksową obsługę użytkowników i proaktywne.

Dr Anna Wałek z Biblioteki Politechniki Gdańskiej przedstawiła stopień zaangażowania polskich bibliotek akademickich w pracach międzynarodowych gremiów i stowarzyszeń, wyznaczających najbardziej aktualne trendy w bibliotekarstwie, na przykładzie organizacji International Association of University Libraries (IATUL), Association of European Research Libraries (LIBER) czy International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Autorka zwróciła również uwagę na problem małej aktywności polskich bibliotekarzy w środowisku międzynarodowym: podczas światowego kongresu IFLA we Wrocławiu prelegentów reprezentujących polskie biblioteki było niewiele [1].

Następny referat, wygłoszony przez dra Grzegorza Gmitera, dotyczył analizy porównawczej wybranych mobilnych narzędzi (aplikacji i responsywnych stron internetowych) umożliwiających dostęp do danych wchodzących w skład katalogów bibliotek. Swoimi spostrzeżeniami na temat struktury organizacyjnej współczesnych bibliotek publicznych podzielił się dr Marcin Karwowski. Autor, biorąc pod uwagę doświadczenia innych organizacji, zaproponował rozwiązania, które z powodzeniem mogą zostać wdrożone w realiach bibliotecznych.

Kolejna prezentacja, przygotowana przez dr Agatę Walczak-Niewiadomską, poświęcona została pracy bibliotekarza z dzieckiem najmłodszym przy użyciu technologii mobilnych. Prelegentka podała przykłady dobrych praktyk w zakresie stosowania aplikacji w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, biorąc pod uwagę kwestie zdrowia, jak i dobór odpowiednich metod, urządzeń, technologii.

Ciekawym uzupełnieniem tego panelu było wystąpienie Magdaleny Kokosińskiej nt. usługi *book/rent a librarian*, która zyskała popularność w zagranicznych bibliotekach publicznych i akademickich. Autorka, analizując zalety i wady tej usługi, prowadziła rozważania na temat celowości i szansy wdrożenia jej w polskich bibliotekach.

Tę część obrad zakończył referat Aleksandra Gnioła (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu), który zaprezentował oryginalny sposób reklamowania kolekcji bibliotecznej na przykładzie obwoźnej czytelnicy komiksów. Prelegent opowiedział o projekcie, realizacji i ewolucji tego unikalnego przedsięwzięcia promującego największą kolekcję sztuki komiksowej w Polsce. Obwoźna czytelnica prezentowana jest podczas festiwali fantastyki takich, jak np. Pyrkon. Aleksander Gniot z poczuciem satysfakcji odnotował fakt, iż koszty transportu komiksów i pobytu pracowników biblioteki sprawujących nad nimi opiekę pokrywają organizatorzy festiwali.

Podczas kolejnej, II sesji moderowanej przez Lidę Szczygłowską (Dyrektora ds. Systemów Komputerowych Biblioteki Politechniki Częstochowskiej) prelegenci próbowali odpowiedzieć na pytanie, na czym polega mobilność bibliotekarzy i bibliotek.

Według dra Zbigniewa Gruszki aplikowanie o środki z budżetu obywatelskiego jest dowodem operatywności bibliotekarzy i mobilności bibliotek. Dla autorek kolejnych wystąpień - Kariny Fedynyszyn (*Rola mobilnych form komunikacji na odległość w nawiązywaniu i podtrzymywaniu kontaktów z czytelnikami oraz promocji usług bibliotecznych*) oraz Krystyny Wiatr i Marty Stąporek (*Bot - narzędzie wspomagające kształtowanie wizerunku biblioteki i promowanie jej oferty*) - wskaźnikiem mobilności jest stosowanie nowych technologii, takich jak *boty* czyli roboty, programy wykonujące określone czynności na polecenie człowieka. Boty, a właściwie *chatboty* w bibliotece mogą być wykorzystane jako narzędzie komunikacji. Mają liczne zalety. Są dostępne całodobowo, dzięki czemu skraca się czas oczekiwania przez czytelnika na odpowiedź. Mogą obsłużyć niezliczoną liczbę użytkowników w tym samym czasie. Mimo tak licznych atutów mają również wady. Wynikają one z uwarunkowań technicznych (jak wszystkie urządzenia narażone są na awarie) oraz z czynników ludzkich (niewłaściwe wykorzystanie w celu manipulacji, ataki hakerów). Największym zagrożeniem jest jednak występowanie wśród botów zachowań nieprzewidzianych przez ich twórców. Dlatego warto przywołać cenną uwagę Kariny Fedynyszyn: „mobilne formy komunikacji nie mogą zastąpić komunikacji międzyludzkiej”.

Mobilność bibliotek przejawia się również albo przede wszystkim za pośrednictwem ich stron WWW. Ciekawą analizę użytkowników stron internetowych polskich bibliotek uniwersyteckich przedstawił Michał Żytomirski, reprezentujący Katedrę Informatologii i Bibliologii Uniwersytetu Łódzkiego. Przebadął on 280 000 użytkowników. Z obserwacji „cyfrowych śladów”, pozostawionych przez korzystających z witryn bibliotek akademickich, prowadzonej przy użyciu Google Analytics wynika, że przeważająca większość z nich wchodzi tylko i wyłącznie na stronę główną i katalog. Zaledwie 15% użytkowników szuka informacji o strukturze i godzinach otwarcia biblioteki. Dane o sposobie wykorzystania badanych stron WWW skłoniły Michała Żytomirskiego do podsumowania swojego wystąpienia pytaniem: Czy nie należałoby budować stron bibliotek akademickich według jednego szablonu skoro wszyscy użytkownicy szukają informacji w taki sam sposób?

Inne spojrzenie na użytkowników, a właściwie czytelników konkretnej biblioteki tj. Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego zaproponowali autorzy referatu *Propaganda, czy chaos informacyjny. Opinie przedstawicieli kultury książki o wiarygodności treści publikowanych w prasie drukowanej i elektronicznej oraz na internetowych portalach*. Dr Rafał Mielczarek oraz Witold Prokop przedstawili wyniki badań przeprowadzonych wśród 285 zarejestrowanych czytelników, tyłu bowiem spośród 2500, do których wysłano zaproszenie, zdecydowało się na wypełnienie ankiety.

Czytelników, a właściwie ich mobilności, dotyczyły również wystąpienia trzeciej sesji, której przewodziła Beata Symbor z Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Na przykład rozważania dr inż. Magdaleny Sety skoncentrowane zostały wokół rozwiązań ułatwiających dostęp użytkownikom do zasobów biblioteki z urządzeń mobilnych. Prelegentka przeanalizowała metody dostępu do multiwyszukiwarki Primo i wybranych stron internetowych bibliotek polskich.

Barbara Chmielewska z Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego omówiła zagraniczne i polskie publikacje elektroniczne dostępne w Internecie w ramach Open Access. Autorka zwróciła uwagę na rozproszenie informacji o zasobach otwartego dostępu, które utrudniają użytkownikom i bibliotekarzom ich pozyskanie i wykorzystanie. Zasugerowała stworzenie wspólnej inicjatywy bibliotek i innych instytucji, mających na co dzień do czynienia z technologiami, aby zmienić obecny stan rzeczy. Wskazała przy tym na możliwości tkwiące w katalogu centralnym NUKAT, który w jej opinii powinien być miejscem, gdzie zamieszczane są informacje o publikacjach elektronicznych.

Wystąpienie dra Marka Piotra Urbańskiego miało na celu ukazanie wpływu deregulacji ustawy o zawodzie bibliotekarza w Polsce na politykę zatrudniania w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Szamotułach. Autor dokonał porównania cech zawodowych bibliotekarza, pożądanych i niepożądanych, na przestrzeni kilku ostatnich lat.

Ostatni referat w tej sesji plenarnej przedstawiła Monika Sobczak-Waliś z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kaliszu. Opowiedziała ona o inicjatywach propagujących czytelnictwo wśród penitencjariuszy kaliskiego zakładu karnego oraz o Adamie Chodyńskim, który już w 1872 r. postulował potrzebę utworzenia w więzieniu biblioteki dla osadzonych. Monika Sobczak-Waliś ukazała rolę działań kulturalno-czytelniczych biblioteki (takich jak spektakle muzyczno-poetyckie, wigilie i konkursy literackie czy rajdy rowerowe łączone z „czytaniem na polanie”) w procesie resocjalizacji więźniów.

Zdj. 2. Wielka Zbrojownia. Widok od ulicy Piwnej. Fot. M. Błach.

Po całodziennych obradach organizatorzy zaprosili uczestników na recital organowy w wykonaniu dra Mariusza Wrony, a następnie na uroczystą kolację, podczas której w miłej atmosferze dobiegały końca kularowe rozmowy na temat mobilności bibliotek.

Niewątpliwą atrakcją wieczoru był spacer po starówce. Uczestnicy konferencji mieli niepowtarzalną okazję zwiedzić miasto wraz z przewodnikiem Katarzyną Czaykowską-Strój, kolekcjonerką średniowiecznych cegieł. Zwróciła ona uwagę na miscellanea, takie jak utrwalony w cegłównie odcisk psiej łapy. Jak wiele ciekawych drobiazgów umyka uwadze przechodniów! Dla bibliotekarzy przybyłych z odległych krańców Polski, oprowadzanie stało się wspaniałą okazją do poznania historii odbudowy miasta z powojennych zniszczeń. Na trasie spaceru, który wiódł m.in. przez Zieloną Bramę (poznaliśmy kilka hipotez skąd wzięta się jej nazwa), Długi Targ, ulicę Długą i Mariacką, przywołane zostały wspomnienia o urodzonym w Gdańsku Danielu Gabrielu Fahrenheicie, Andreasie Schlüterze (projektancie słynnej bursztynowej komnaty) czy profesorze Janie Zachwatowiczu.

Zdj. 3. Na trasie zwiedzania miasta. Fot. M. Błach.

Zdj. 4. Fasada kamienicy przy Długim Targu 20 w Gdańsku. Autorstwo rzeźb fasady (1680) przypoisuje się Andreasowi Schlüterowi. Fot. M. Błach.

Drugi dzień intensywnych obrad rozpoczęła sesja IV, podczas której poruszone zostały zagadnienia mobilności księgozbioru (o wędrownych bibliotekach, bibliobusach i innych plenerowych formach udostępniania opowiadała profesor Uniwersytetu Łódzkiego Stanisława Kurek-Kokocińska w wystąpieniu *Mobilność w udostępnianiu dawniej i dziś*) i tego, jak w dobie szybkich zmian technologicznych radzą sobie biblioteki akademickie. Na ten temat wypowiedziała się Lidia Szczygłowska. Jej rozważania poświęcone były ewolucji bibliotek akademickich (zwłaszcza rozwojowi kolekcji, ewolucji przestrzeni i architektury budynków, usług, a także organizacji informacji). Zwróciła ona uwagę na grupy trendów mających wpływ na zmiany w bibliotekach, takie jak np. orientacja na usługi. Zaznaczyła ponadto, że w bibliotekach nie można izolować się od książek. Komputery i regały to dwa nieodzowne elementy przestrzeni bibliotecznej - elektroniczne źródła informacji muszą uzupełniać tradycyjne drukowane zasoby.

Stosowanie narzędzi i technologii cyfrowych jest niezbędne, aby dopasować się do potrzeb i wymagań współczesnych użytkowników. Odpowiednio przygotowane zasoby i usługi biblioteczne ułatwiają czytelnikom korzystanie z treści i zbiorów cyfrowych w sposób wygodny i niemal natychmiastowy. O urządzeniach mobilnych i narzędziach ułatwiających dostęp do zbiorów i usług biblioteki opowiadała Grażyna Piotrowicz z Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

W dobie przemian kluczowe miejsce zajmuje bibliotekarz, którego kompetencje zmieniły się na przestrzeni kilku ostatnich lat. Katarzyna Jarczewska-Walendziak i Julita Niedźwiecka-Ambroziak, autorki referatu pt. *Bibliotekarz wielozadaniowy*, omówiły ofertę kształcenia akademickiego z zakresu bibliotekoznawstwa na podstawie analizy ofert pracy i wymagań potencjalnych pracodawców.

Kolejna prelegentka - Zofia Tatarek z Biblioteki Gdańskiej PAN - zwróciła uwagę na rolę współpracy z podmiotami kulturalnymi, społecznymi i gospodarczymi w realizacji misji społecznej bibliotek. Scharakteryzowała ponadto doświadczenia bibliotek z różnych stron świata i ich współpracę z podmiotami zewnętrznymi.

Podczas gdy w audytorium o udostępnianiu zbiorów specjalnych Biblioteki Gdańskiej PAN opowiadała dr Anna Walczak (trójmiejskie księżnice bardzo licznie były podczas konferencji reprezentowane), w bardzo kameralnej sali zlokalizowanej w XV-wiecznej Baszcie Słomianej - na co dzień miejscu obrad Senatu ASP - Iwona Fryzowska-Chrobot prezentowała usługi zdalne świadczone przez Główną Bibliotekę Lekarską w Warszawie. Należy do nich możliwość elektronicznego zamawiania tematycznych zestawień literatury przygotowywanych na podstawie Polskiej Bibliografii Lekarskiej, bazy Medline (usługa odpłatna realizowana w trybie zwykłym lub ekspresowym) i kopii materiałów bibliecznych. Rocznie Biblioteka Medyczna realizuje około 3000 zamówień reprograficznych na materiały znajdujące się w jej zbiorach. Co ciekawe, usługa ta jest powiązana z wypożyczeniami międzybibliotecznymi: za pośrednictwem jednego dostępnego online formularza można złożyć polecenie wykonania skanu artykułu dostępnego w zbiorach GBL lub innej bibliotece krajowej. Zainteresowanie i poszerzanie e-usług widoczne jest w bibliotekach wszelkich typów.

Na przykład w ofercie bibliotek szkół wojskowych czytelnicy oprócz dostępu do katalogu OPAC mają możliwość zdalnego: zakładania kont, składania propozycji zakupu oraz dostępu do baz danych (Biblioteka Akademii Wojsk Lądowych tworzy 3 takie bazy - TWOJ, SZKOLA, ZMECH). Najważniejszą zaletą zdalnych usług bibliotecznych jest ich całodobowa dostępność siedem dni w tygodniu. Są wygodne z perspektywy czytelnika i bibliotekarza. Pozwalają na oszczędność czasu i środków finansowych.

Jak wykazała autorka referatu *Czy TO się uda?*, wygłoszonego w ostatniej sesji zamykającej obrady XII Bałtyckiej Konferencji, usługi wirtualne nie mogą jednak całkowicie wyprzeć kontaktu osobistego z bibliotekarzem. Alicja Tobała, reprezentująca Bibliotekę Politechniki Gdańskiej, opisała zalety prowadzenia szkoleń bibliotecznych w postaci tradycyjnych warsztatów, które w porównaniu ze szkoleniami w wersji online są skuteczniejsze i bardziej efektywne.

Inna przedstawicielka Politechniki Gdańskiej - Kamila Kokot, prelegentka w sesji Vb – opowiedziała o Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej (PBC) jako platformie umożliwiającej korzystanie ze starodruków, czasopism, a także pocztówek i fotografii wydanych przed 1946 r. Jak pokazują statystyki, publikacje najczęściej przeglądane przez użytkowników PBC zaliczają się do tych trzech kolekcji zbiorów specjalnych. Co ciekawe, do archiwalnych pocztówek i materiałów z dziejów Gdańska, zdigitalizowanych i udostępnianych na platformie PBC, sięgają redaktorzy portalu trójmiasto.pl oraz lokalni blogerzy interesujący się przeszłością swojego miasta, zwielnokrotniając mobilność tego z pozoru tylko niemobilnego księgozbioru. Zapytania o zasoby tej biblioteki cyfrowej spływają z całego świata, w tym z instytucji tak prestiżowych, jak słynne British Museum. Statystyki odnotowują najwięcej wejść na PBC z Polski, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Sporadycznie zasoby tej biblioteki cyfrowej przeszukują użytkownicy z zamorskich krajów, takich jak np. Filipiny.

O wędrówkach księgozbiorów mówiono nie tylko w kontekście wirtualnych podróży za pośrednictwem bibliotek cyfrowych czy w ramach usług reprograficznych (zdalne dostarczanie dokumentów ze zbiorów własnych). Mobilny księgozbiór to także ten, który udostępniany jest za pośrednictwem wypożyczeń międzybibliotecznych (wysyłka dokumentów oryginalnych i kopii) do bibliotek partnerskich, jak i bezpośrednio do domu czytelnika. O tej ostatniej formie wypożyczania książek wysyłanych bezpośrednio do miejsca zamieszkania wspomniały przedstawicielki Działu Zbiorów dla Niewidomych Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego (GBP i ZS) - Monika Cieniawska oraz Anna Nobis-Fechner. Za pośrednictwem poczty polskiej tygodniowo z biblioteki wysyłanych jest około 1000 kg książek brajlowskich (1 strona zwykłego druku to około 6 stron brajlowskich). Od 2007 r. niewidomi czytelnicy GBP i ZS mogą korzystać również z Serwisu Wypożyczeń On-line. Za jego pośrednictwem możliwe jest wypożyczanie książek w formatach cyfrowych. Pozwala on ponadto na słuchanie ścieżek dźwiękowych filmów z audiodeskrypcją.

W Baszcie zaprezentowane zostały także biblioteki dwóch krakowskich uczelni - Akademii Sztuk Pięknych (ASP) i Uniwersytetu Ekonomicznego. Sławomir Sobczyk streścił wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów krakowskiej ASP na temat doświadczeń w zakresie korzystania z urządzeń i aplikacji mobilnych. Wystąpienie zakończył artystycznym akcentem - prezentacją plakatów wykonanych przez studentów ASP na temat zagrożeń Internetu. Bernadetta Gaęulska omówiła natomiast procedurę selekcji wydawnictw ciągłych na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, akcentując konieczność szeroko zakrojonej współpracy w związku z koniecznością selekcji zbiorów. Zwróciła również uwagę na możliwości tkwiące we współdziałaniu bibliotek w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych.

W tej przedostatniej, bardzo zróżnicowanej jeśli chodzi o tematykę referatów sesji, pojawiło się również wystąpienie przybliżające uczestnikom problematykę bibliotek archiwalnych. Zofia Jakóbczak, reprezentująca Archiwum Państwowe w Lublinie, przedstawiła regulaminy, priorytety oraz analizę stron WWW tych instytucji w konfrontacji z wynikami badań ankietowych wśród studentów II i III roku studiów licencjackich oraz I i II roku studiów magisterskich na kierunkach takich jak archiwistyka i historia kilku wybranych uczelni, w celu określenia poziomu wiedzy na temat funkcjonowania bibliotek archiwalnych. Zwróciła uwagę na niewielką dostępność zbiorów bibliotek archiwalnych dla użytkowników. Wynika ona z braków w personelu, który zazwyczaj prowadzeniem biblioteki zajmuje się na marginesie innych priorytetowych czynności oraz niedoborach sprzętu, czego efektem jest nieobecność zbiorów tych instytucji w Internecie. Ten stan rzeczy wkrótce ulegnie zmianie, gdyż biblioteki archiwalne znajdują się w przededniu wielkiej rewolucji. Planowane jest ujednoczenie sposobów inwentaryzowania ich zasobów. Wykorzystany zostanie do tego celu zintegrowany system Koha i powstanie dostępny w Internecie katalog bibliotek archiwów państwowych.

W trakcie ostatniej sesji Urszula Szybowska, przedstawicielka Biblioteki Politechniki Gdańskiej, zwróciła uwagę na wielorakie korzyści uczestnictwa w zagranicznych stażach szkoleniowych. Prelegentka podzieliła się swoimi doświadczeniami z wyjazdu do Hiszpanii w ramach programu Erasmus i przedstawiła jego konsekwencje - czyli utworzenie w Politechnice Gdańskiej Library Welcome Center (Bibliotecznego Centrum Informacji dla studentów zagranicznych) - komórki, której zadaniem jest informowanie i promowanie biblioteki wśród studentów programu Erasmus na wzór podobnej jednostki w Biblioteca de la Universidad Loyola Andalucia. Jak widać z tego przykładu, zgodnie ze słowami autorki referatu, program Erasmus to najlepszy unijny program wytwarzający wartość dodaną. Przy okazji realizacji celów głównych, takich jak poznawanie dobrych praktyk w zakresie otwartego dostępu, otwartej nauki, działalności szkoleniowej bibliotek, wspomaga też procesy doskonalenia zawodowego i dowodzi mobilności bibliotekarzy.

W programie konferencji było kilka zmian i przesunięć. Na przykład zaplanowane na ostatnią sesję wystąpienie dra Stefana Kubowa nt. bibliotekarza mobilnego prof. dra hab. Antoniego Knota przesunięte zostało do sesji Va, w której autorkom niniejszego sprawozdania nie udało się uczestniczyć.

Jedna z nich przysłuchiwała się referatom wygłaszanym w ramach sesji Vb, a druga uczestniczyła w warsztatach prowadzonych przez dr Izabelę Mrochen: *Usłyszeć obraz i zobaczyć słowa. Dobre praktyki w bibliotekach cyfrowych*. Zajęcia miały charakter praktyczny. Przybliżyły słuchaczom zasady określające sposoby profesjonalnego przygotowywania udostępnianych w sieci treści, prezentacji multimedialnych, e-podręczników, gazet elektronicznych, zasobów bibliotek cyfrowych itp. Uczestnicy mieli możliwość samodzielnie sprawdzić użyteczność wybranej strony WWW, a także dobrać jej kolorystykę, kontrast, deskrypcję i typografię. W programie konferencji znalazły się również warsztaty *Metaprogramy - sposób na lepsze zrozumienie czytelników, pracowników i siebie*, które poprowadził dr Marcin Karwowski.

Warto odnotować, że również autorki niniejszego sprawozdania miały okazję aktywnie uczestniczyć w obradach XII Bałtyckiej Konferencji promując księgozbiór Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego (Marzena Błach, *Udostępnianie materiałów własnych przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych*) oraz jej ofertę kulturalną (Karina Olesiak, *Model biznesowy Canvas efektywną metodą planowania i realizacji przedsięwzięć naukowo-kulturalnych w bibliotece akademickiej*).

Reasumując - mobilność, która była wątkiem przewodnim podczas tegorocznej edycji konferencji, omawiana była z różnych perspektyw i dotyczyła odmiennych kontekstów. Odnosiła się zarówno do użytkowników, jak i pracowników, zasobów (księgozbiór) oraz usług (dostarczanie dokumentów, wypożyczenia międzybiblioteczne, zapisy etc.). Referaty wygłoszone w trakcie XII Bałtyckiej Konferencji świadczą o dużym zaangażowaniu pracowników polskich bibliotek w działania na rzecz dostosowywania oferty do oczekiwań czytelników. Słuchając poszczególnych prelegentów można było dojść do wniosku, że trend orientowania się bibliotek na usługi, o którym mówiła Lidia Szczygłowska, jest wyraźnie widoczny w polskich realiach.

Twórczy potencjał Akademii Sztuk Pięknych, gospodarza konferencji, objawił się nie tylko podczas wykładu inauguracyjnego. Efektem współpracy tej uczelni w zakresie organizacji spotkania jest również drobny „lifting” loga. Kolejna XIII Bałtycka Konferencja pod hasłem: „Narzędzia i metody pracy bibliotekarzy, pracowników informacji i animatorów kultury: stan obecny i perspektywy rozwoju” odbędzie się już za rok z nowym logo projektu Mikołaja Sałka z SBP.

Przypisy:

[1] Tę szansę zaistnienia na światowym forum bibliotekarskim wykorzystwała Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, którą na kongresie IFLA w 2017 r. reprezentowała Marzena Błach, autorka wystąpienia *Going international: a case study of a Polish academic library's interlibrary loan network*.